

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ефрем Ефремов, ръководител катедра
„Пресжурналистика и книгоиздаване“ във ФЖМК
при Софийския университет „Св. Климент Охридски“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика-редактиране) на дисертационен труд на тема:

„Трансформации и взаимни влияния на политическия и медийния дискурс в България. Тоталитарни и посттоталитарни речеви практики“,

представен от Ирина Владимирова Николова - Гъркова, редовен докторант в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на Факултета по журналистика и масова комуникация, с научен ръководител проф. д-р Ефрем Ефремов

Оценка на качествата на дисертационния текст

– *Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем*

Темата е актуална и значима. Взаимните влияния на медийния и политическия език у нас са факт доста от преди 10.11.1989 година (нещо, което е новост в изследването) и процесът се разви много бурно по време на прехода към демократично общество. Този своеобразен диалог между две общественозначими тенденции в публичното говорене не е изследван до този момент и научната дързост на докторанта заслужава само адмирации.

Аз много се радвам, когато човек от практиката решава да събере и осмисли теоретично своя опит и да се опита да даде приноса си в развитието на българското медиазнание. Според мен, Ирина Гъркова е успяла по превъзходен начин в това си свое намерение.

- *Задълбоченост и изчерпателност на проучването на теоретичните източници*

Специално трябва да отбележа, че е изследван огромен като обем фактологичен материал от началото на 1980 до края на 2021 година. Малко са хората, които развиват своите тези на база от изследване с продължителност на обхванатия период от 40 години. За да има още по добра представа – изследвани са пълните стенограми от 63 заседания на 12 състава на Народното събрание. Обхванато е съдържанието на 140 публикации в пет национални всекидневника : „Работническо дело“, „Земеделско знаме“ „Труд“, „24 часа“ и „Сега“.

- *Доказване с нови средства на съществени страни на вече съществуващи теории, хипотези и др.*

Докторската работа изследва трансформационните процеси и влияния между медийния и политическия дискурс за период от 40 години. Това се прави за първи път, защото двете части от изследваните периоди са коренно различни по изказ, език, публичност. Тя успява да се справи с тази задача и само това да беше приносът и, щеше да е напълно достатъчен за получаване на образователната и научна степен „доктор“.

- *Предлагане на нови трактовки, дефиниции и пр. на актуален и анализиран вече обект на научни изследвания*

В работата се систематизират дискурсивните практики в два периода, за които стана дума по-горе. От една страна – за тоталитарния и постоталитарния период, от друга – политическият и медийният наратив в двата периода.

- *Операционалност на избраните методи за изследване*

Авторът е избрал най-трудния метод, но и най-плодоносния. Именно – дискурсивен анализ на политическата реч и основни послания, като ги съпоставя с медийния дискурс, особено при растящата таблоидизация на медиите у нас.

- *Създаване на нови класификации, методи, технологии, и т. н.*

Тя извежда водещи белези за изследвания период, като преминава през политическото и медийното говорене за всички по-важни събития у нас. Като се започне от двуполюсното разделение по време на Великото народно събрание, мине се през криминалната престъпност, евроинтеграцията и останалите водещите теми в парламента. Всички тези теми тя ги анализира и типологизира.

- *Коректност при събирането, обработката и анализа на емпирични данни*

Коректността е много силна нейна страна и говори отлично за изследователската ѝ добронамереност и научна етика.

- *Достоверност на материала, върху който се градят приносите*

Материалите са достоверни, взети са от първоизточниците: стенограмите от заседанията на парламента и книжните издания от фонда на Националната библиотека.

- *Получаване и доказване на нови факти*

При изследването на взаимоотношенията между политическата и медийната реч се прави сравнителен анализ и се обобщават факторите за тази двупосочна комуникация. Обобщават се взаимовръзките и влиянията между медии и власт на лексикално ниво, обобщава се новото самочувствие на медиите, както и политическите реакции и заплахи към професионалната свобода на журналистите.

- *Библиографска осведоменост*

Трудът съдържа библиография от 103 източника на български и английски, които изчерпват в голяма степен научната литература по въпроса.

- *Съобразяване с композиционните изисквания към дисертационния текст*

Текстът се чете леко, без да е лековат. Напротив – той е теоретически плътен, с ясни и конкретни задачи, заявен научен проблем, издържани научни хипотези. Текстът е силно аналитичен, не се търси самоцелен обем от страници, частите са логически последователни и завършени.

- *Оценка на езиково-стиловите качества на изложението и на степента на отклонение от книжовните граматични, правописни и пунктуационни норми*

Работата е написана на блестящ български език, „научността“ не тежи и тя може да се прочете и разбере от много хора, на които тези изследователски полета не са близки.

- *Оценка на съответствието на текста на автореферата с текста на дисертационния труд*

Авторефератът в обем от 72 страници и представя много точно дисертационния труд. Той съдържа всички важни компоненти: актуалност на темата, обект и предмет на изследване, цели, задачи, изследователски хипотези. Представени са и основните изводи, които са надлежно защитени.

I. Приноси на дисертационното изследване

- *Характер на приносите: новост за науката (нови теории, хипотези, методи и др.); обогатяване и критически анализ на съществуващи знания; приложение на научни постижения в практиката, реализиран ефект;*

Характерът на приносите в доктората дава нов и многостранен ракурс за изследване на този важен медиен и най-вече- социален проблем. Доказаните тези в труда са ново стъпало в развитието на българското медиазнание. Най-малкото – заради предложения модел за анализ и мониторинг на политическия дискурс и езика на медиите.

- *Оценка на приносите в дисертационния труд и на публикациите по него*

Приносите в труда са много, важни и убедителни. Преди всичко е предложена класификация на основните видове взаимоотношения между медии и политици.

На второ място – медийното понятие „таблоидизиране“ е успешно приложено към полето на политическия дискурс.

Систематизирани и сравнени са дискурсивните практики в тоталитарния и посттоталитарния период.

Разгледани са характерни лексикални белези от политическия дискурс с влиянието му върху медийния, както и отношенията медии-управляващи през периода 2020-2021. Тези специфични отношения не са изследвани в дълбочина до този момент.

- *Оценка на възможностите за използване на получените резултати.*

След успешната защита, очаквам книгата да стане настолно четиво за всеки, който се интересува от тази проблематика.

II. Бележки и препоръки

- *Мотивирано предложение за насоките на по-нататъшна работа на докторанта с цел подобряване на представения труд.*

Нямам никакви бележки.

- *Мотивирани бележки, съпроводени с оценка на тяхното влияние върху качеството на представената научна (приложна) продукция.*

Нямам такива.

- *Други обосновани въпроси, които рецензентът смята за целесъобразно да разгледа.*

III. Публикации и участия в научни форуми

Заключение дали са изпълнени изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5 и

дали са покрити минималните национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.

Публикациите на Ирина Николова – Гъркова са повече от достатъчни (от формална гледна точка), от научна – са доказателство за трайния и интерес по разглежданата проблематика, както и за изследователския ѝ потенциал.

IV. Заключение

Като научен ръководител съм запознат много добре с целия път на създаване и развитие на представения труд. Но също така – с открито лице и ръка на сърцето мога да заявя: дисертационният труд „ТРАНСФОРМАЦИИ И ВЗАИМНИ ВЛИЯНИЯ НА ПОЛИТИЧЕСКИЯ И МЕДИЙНИЯ ДИСКУРС В БЪЛГАРИЯ /Тоталитарни и посттоталитарни речеви практики“, представен от Ирина Владимировна Николова – Гъркова, редовен докторант в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: проф. д-р Ефрем Ефремов отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на Правилника за неговото прилагане и Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Извън това формално заключение, ще кажа, че убедено гласувам да бъде присъдена на Ирина Николова - Гъркова образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации- Редактиране) и ще призова колегите си от научното жури да гласуват по същия начин. Те ще бъдат горди с избора си.

Дата: 22.06.2023

Рецензент:

Проф. д-р. Ефрем Ефремов